

VENDIM
Nr.31, datë 2.12.2009

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vladimir Kristo	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Gjergj Sauli	Anëtar i “ “
Fehmi Abdiu	Anëtar i “ “
Kujtim Puto	Anëtar i “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “
Sokol Berberi	Anëtar i “ “
Vitore Tusha	Anëtare e “ “

me sekretare Blerina Çinari, në datë 22.9.2008, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.13/2 Akti që i përket:

KËRKUES: Unioni i Gjyqtarëve të Shqipërisë, përfaqësuar nga Artur Kalaja, Ervin Metalla dhe Julian Haxhiu, me autorizim.

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Lulzim Lelçaj dhe Lefteri Lleshi, me autorizim.

Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Marsida Xhaferllari, me autorizim.

Ministria e Drejtësisë, përfaqësuar nga z.Enkelejd Alibeaj, me autorizim.

OBJEKTI: 1. Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i dy fjalive të para, paragrafi i dytë, i nenit 24 të ligjit nr. 9877, datë 18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, që sanksionon se: “Gjyqtari përfiton leje të pagueshme vjetore prej 30 ditësh kalendarike. Leja vjetore bëhet në muajin gusht”.

2. Pezullimi i nenit 24, paragrafi i dytë, të ligjit nr. 9877, datë 18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë” deri në shpalljen e vendimit përfundimtar të Gjykatës Kushtetuese.

BAZA LIGJORE: Nenet 131/a, 134, pika 1, germa “f” dhe 138 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, dhe nenet 45, 72 dhe 78 të ligjit “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjo i relatorin e çështjes Vitore Tusha, përfaqësuesin e kërkuarit që kërko i pranimin e kërkesës, përfaqësuesin e Kuvendit të Shqipërisë, të Këshillit të Ministrave dhe të Ministrisë së Drejtësisë, që kërko i rrëzimin e kërkesës dhe pasi e shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, ka miratuar ligjin nr.9877, datë 18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë” (ligji për pushtetin gjyqësor). Ky ligj parashikon krijimin, organizimin dhe kompetencat e gjykatave, kushtet dhe procedurat për emërimin e gjyqtarëve të gjykatave të shkallës së parë dhe të apelit, të drejtat dhe detyrimet e gjyqtarëve, masat disiplinore dhe shkarkimin e tyre, si dhe çështje të tjera lidhur me funksionimin e gjykatave. Një nga

aspektet që gjen rregullim në këtë ligj është edhe statusi i gjyqtarit, ku përfshihen të drejtat dhe përfitimet për shkak të detyrës. Neni 24 paragrafi 2 i ligjit, që është objekt i gjykimit kushtetues, është përfshirë në kreun që rregullon të drejtat dhe përfitimet e gjyqtarëve. Ky nen përcakton se: “Gjyqtari përfiton leje të pagueshme vjetore prej 30 ditësh kalendarike. Leja vjetore bëhet në muajin gusht”.

Ligji aktual ka shfuqizuar ligjin nr.8436, datë 28.12.1998 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor Republikën e Shqipërisë”, i cili në nenin 39 rregullonte lejen vjetore të gjyqtarëve si vijon: “Gjyqtarët përfitojnë leje të pagueshme prej 30 ditësh. Leja vjetore bëhet në muajt korrik dhe gusht.”

Kërkuesi pretendon se përmbajtja e dy fjalive të para të paragrafit të dytë të nenit 24 të ligjit për pushtetin gjyqësor, pakëson ditët e pushimit të gjyqtarëve nga 30 ditë pune (42-44 ditë kalendarike) në 30 ditë kalendarike. Sipas kërkuesit:

1. Rregullimi i ri ligjor është i papajtueshëm me Kushtetutën për arsye se:

- Cenon standardin e garantuar në nenin 138 të Kushtetutës, i cili parashikon se: “Koha e qëndrimit në detyrë nuk mund të kufizohet; paga dhe përfitimet e tjera nuk mund të ulen.” Leja vjetore e pagueshme është një nga përfitimet që gëzon gjyqtari për të ushtruar funksionin e dhënies së drejtësisë në mënyrë të pavarur e të paanshme, dhe si e tillë nuk mund të ulet.

- Cenon parimin e sigurisë juridike, pasi Kushtetuta nuk i ka lënë hapësirë ligjvënësit të bëjë rregullime ligjore që mund të cenojnë të drejtat dhe përfitimet që gëzohen me ligj nga gjyqtarët.

2. Pezullimi i nenit 24, paragrafi i dytë, të ligjit për pushtetin gjyqësor, deri në shpalljen e vendimit përfundimtar të Gjykatës Kushtetuese është i nevojshëm, sepse rregullimet e dispozitës objekt shqyrtimi do të gjejnë zbatim së afërmi me rastin e kryerjes së lejes vjetore të gjyqtarëve.

Përfaqësuesit e subjekteve të interesuara parashtruan qëndrimet e tyre si më poshtë:

1. **Përfaqësuesi i Kuvendit të Republikës së Shqipërisë:**

- Kërkuesi nuk legjitimohet bazuar në nenin 134, pika 1, germa “f” të Kushtetutës, si dhe në nenin 49, pika 2 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”, sepse nuk përfaqëson të gjithë gjyqtarët, por vetëm një pjesë të tyre dhe kërkesa nuk është mbështetur nga shoqatat e tjera të gjyqtarëve.

- Formulimi i nenit 24 të ligjit objekt shqyrtimi është i ngjashëm me nenin 39 të ligjit të mëparshëm, i shfuqizuar, i cili rregullonte të njëjtën çështje. Rregullimi i ri ligjor nuk ka pakësuar numrin e ditëve të pushimit vjetor të gjyqtarëve, por vetëm ka saktësuar terminologjinë e dispozitës.

- Kërkesa për pezullimin e dispozitës objekt shqyrtimi nuk duhet pranuar, sepse krijon boshllëk ligjor, që sado i përkohshëm, do të cenojë të drejtat dhe përfitimet e gjyqtarëve.

2. **Përfaqësuesit e Këshillit të Ministrave dhe të Ministrisë së Drejtësisë:**

-Kërkuesi nuk legjitimohet, pasi nuk përfshihet në rrethin e subjekteve të parashikuara nga neni 134 i Kushtetutës.

- Leja vjetore nuk përfshihet në kategorinë e “përfitimeve të tjera” parashikuar nga neni 138 i Kushtetutës. Karta Universale e Gjyqtarëve, në nenin 13, e trajton termin “përfitim” në kuptimin e “shpërblimeve” të natyrës financiare. Leja vjetore ka qenë dhe mbetet e paguar, pa sjellë ndryshim të përfitimeve ekonomike të gjyqtarëve. Rregullimi i ri ligjor nuk cenon standardet e garantuara nga neni 138 i Kushtetutës, të cilat përfshihen në rrethin e “përfitimeve të tjera” dhe as standardet e pavarësisë dhe paanësisë, të sanksionuara nga Karta Universale e Gjyqtarëve.

- Ligji objekt shqyrtimi nuk ka rregulluar me detaje marrëdhënien punëmarrës-punëdhënës, gjë që nuk përbën ometim ligjor, pasi ekzistojnë akte të tjera ligjore që përmbajnë rregullime përgjithësuese si p.sh. Kodi i Punës. Koncepti “ditë pune” nuk është i pranuar nga legjislacioni shqiptar dhe nuk mund të vendoset shenjë barazimi midis segmenteve kohore dyditore (e shtunë, e diel), të cilat gjatë vitit konsiderohen me ligj si ditë pushimi javor, me po të njëjtat segmente kohore gjatë pushimit vjetor.

II

1. Lidhur me legjitimitimin e kërkuesit

Gjykata Kushtetuese (Gjykata) përpara shqyrtimit të pretendimeve të kërkuesit, vlerëson të analizojë pretendimet e parashtruara nga subjektet e interesuara lidhur me legjitimitimin e kërkuesit në

këtë gjykim kushtetues.

Përfaqësuesi i Kuvendit të Shqipërisë ka pretenduar se Unioni i Gjyqtarëve të Shqipërisë (Unioni) nuk përfaqëson të gjithë gjyqtarët dhe kërkesa e tyre nuk është mbështetur nga shoqatat e tjera të gjyqtarëve.

Përfaqësuesi i Këshillit të Ministrave dhe i Ministrisë së Drejtësisë ka pretenduar se Unioni nuk është “organizatë” në kuptim të nenit 134, shkronja “f” të Kushtetutës, sepse në këtë term përfshihen vetëm organizatat me karakter politik. Shoqata, në kuptim të nenit 16 të Kushtetutës, barazohet me individin dhe si e tillë, mund t’i drejtohet Gjykatës Kushtetuese vetëm për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese për një proces të rregullt ligjor.

Çështjen e legjitimitimit të kërkuarit, Gjykata e ka vlerësuar si një ndër aspektet kryesore që lidhen me iniciimin e një procesi kushtetues. Në funksion të legjitimitimit *ratione personae*, Gjykata ka konsoliduar qëndrimin e saj lidhur me rrethin e subjekteve që përfshihen në “... organizata të tjera” të parashikuara në nenin 134, pika 1, shkronja “f” të Kushtetutës. Në kategorinë e “organizatave të tjera” është vlerësuar se përfshihen organizatat politike (neni 131 shkronja “d”), etnike, kulturore, fetare, gjuhësore (neni 20/2), sindikale (neni 50), shoqërore, ekonomike, tregtare (neni 61/4) dhe të tjera (neni 9/2). Pra Kushtetuta e ka lënë të hapur kuptimin që i duhet dhënë termit “organizatë” edhe për grupime me qëllime të tjera të organizimit të individëve (shtetas shqiptarë a të huaj), me kushtin që organizimi, programet dhe veprimtaria e tyre të përputhen me parimet demokratike të shtetit të së drejtës (shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.17, datë 25.7.2008).

Në vështrim të nenit 134 pika 2 të Kushtetutës, shoqatat (organizata të tjera) janë subjekte që ushtrojnë në mënyrë të kushtëzuar të drejtën për të iniciuar gjykime të kontrollit të kushtetutshmërisë së normës, duke pasur legjitimitet kushtetues vetëm për çështjet që lidhen me interesat e tyre. Në këtë kuptim, ato duhet të provojnë lidhjen e drejtpërdrejtë midis misionit për të cilin janë krijuar apo veprimtarisë që ato kryejnë dhe pasojave që rrjedhin nga dispozitat, që kërkojnë të shpallen si të papajtueshme me Kushtetutën (shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr. 9, datë 19.3.2008 dhe nr. 17, datë 25.7.2008).

Në çështjen objekt shqyrtimi, Gjykata çmon se është e domosdoshme të analizojë nëse Unioni është një nga subjektet që vë në lëvizje Gjykatën në kuptim të nenit 134, pika 1, shkronja “f” të Kushtetutës. Në këtë vështrim, Gjykata konstaton se Unioni është person juridik (shoqatë) i regjistruar në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë me vendimin nr.2171, datë 4.2.2008. Në nenin 8 të statutit të Unionit parashikohet se qëllimi i veprimtarisë së tij është, ndër të tjera: “... të forcojë pavarësinë e pushtetit gjyqësor dhe përsosjen e konsolidimit e pozitës së balancuar të pushtetit gjyqësor në raport me pushtetin legjislativ dhe atë ekzekutiv dhe të ndihmojë në mbrojtjen e interesave profesionale, intelektuale, etike, shoqërore dhe materiale të gjyqtarëve.”

Në këto kushte, Gjykata vlerëson se Unioni përfshihet në rrethin e subjekteve të përcaktuara në nenin 134 pika 1 shkronja “f” të Kushtetutës, pasi është krijuar si shoqatë dhe gëzon personalitet juridik në përputhje me kërkesat e ligjit. Ndryshe nga sa pretendojnë përfaqësuesit e subjekteve të interesuara, Këshilli i Ministrave dhe Ministria e Drejtësisë, kërkuari është subjekt i legjitimuar *ratione personae*.

Kërkuari ka iniciuar një gjykim të kontrollit abstrakt, dhe sipas kërkesave të nenit 134 pika 2 të Kushtetutës, për t’u legjitimuar *ratione materiae* ka detyrimin të provojë interesin e tij me çështjen, pra lidhjen e domosdoshme që ekziston ndërmjet misionit që ka dhe pasojave që vijnë nga zbatimi i dy fjalive të para të paragrafit të dytë të nenit 24 të ligjit për pushtetin gjyqësor.

Gjykata vëren se norma e kundërshtuar (neni 24) rregullon numrin e ditëve dhe shtrirjen kohore të lejes vjetore të pagueshme. Ky nen, i cili përcakton një nga aspektet e statusit të gjyqtarëve është formuluar në interes të ushtrimit të funksionit të gjyqtarit në mënyrë të pavarur dhe të paanshme. Ndërkohë, misioni i Unionit ka në fokus të veprimtarisë së tij mbrojtjen e interesave profesionale dhe materiale të gjyqtarëve, në funksion të garantimit të pavarësisë së pushtetit gjyqësor. Si rrjedhim, Gjykata vëren se ekziston lidhja e domosdoshme midis misionit të kërkuarit dhe normës së kundërshtuar, prandaj Unioni legjitimohet *ratione materiae*.

Përsa i përket pretendimit të subjektit të interesuar, Kuvendit të Shqipërisë, se Unioni nuk legjitimohet pasi nuk përfaqëson të gjithë gjyqtarët dhe se kërkesa nuk është mbështetur nga shoqatat e tjera të gjyqtarëve, Gjykata e vlerëson atë të pabazuar. Për efekt të legjitimitimit nuk është e

nevojshme që Unioni të provojë se përfaqëson të gjithë gjyqtarët, apo kërkesa e tij të mbështetet edhe nga shoqatat e tjera, pasi në kuptim të nenit 134 të Kushtetutës, i cili përcakton rrethin e subjekteve që legjitimohen të vënë në lëvizje një gjykim kushtetues, një kërkesë e tillë nuk përbën kusht për legjitimimin.

Për këto arsye, Gjykata vlerëson se, mbështetur në nenin 134 pika 1 shkronja “f” dhe 134 pika 2 të Kushtetutës, Unioni legjitimohet të vërë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese për kontrollin e kushtetutshmërisë dy fjalive të para të paragrafit të dytë të nenit 24 të ligjit për pushtetin gjyqësor.

2. Lidhur me kërkesën për pezullim

Unioni ka parashtruar para Gjykatës Kushtetuese kërkesën për pezullimin e zbatimit të dy fjalive të para të paragrafit të dytë të nenit 24 të ligjit objekt shqyrtimi, deri në shpalljen e vendimit përfundimtar nga kjo Gjykatë, duke pretenduar se rregullimi i ri ligjor sjell pasoja negative për statusin e gjyqtarëve.

Në mbështetje të nenit 45 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, Gjykata ka kompetencë të vlerësojë nëse zbatimi i normës konkrete mund të sjellë pasoja që prekin interesa shtetërorë, shoqërorë ose të individëve sipas rastit, çka përbën kriterin thelbësor për pezullimin e ekzekutimit të kësaj norme.

Gjykata vlerëson se në kuptim të dispozitës së sipërcituar, kërkuesi nuk paraqiti argumente në lidhje me pasojat e rënda apo të pariparueshme që sjell zbatimi i normës së kundërshtuar.

Për rrjedhojë, Gjykata e rrëzon kërkesën për pezullim si të pabazuar.

III

1. Lidhur me pretendimin për cenim të nenit 138 të Kushtetutës

Kërkuesi pretendon se norma e kundërshtuar sjell uljen e lejes vjetore të gjyqtarëve, që në kuptim të nenit 138 të Kushtetutës është një përfitim që nuk mund të ulet, si dhe cenon parimin kushtetues të pavarësisë dhe paanësisë së funksionit të gjyqtarit.

Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, në nenin 138, sanksionon se: “*Koha e qëndrimit në detyrë nuk mund të kufizohet; paga dhe përfitimet e tjera nuk mund të ulen.*” Kjo normë e Kushtetutës është përfshirë në pjesën e IX me titull “Gjykatat”, ku parashikohen parimet mbi të cilat organizohet dhe funksionon pushteti gjyqësor. Një nga parimet më të rëndësishme të sanksionuara në disa norma kushtetuese është edhe pavarësia e pushtetit gjyqësor. Pavarësia e gjyqtarëve dhe e gjykatave nuk është sanksionuar si privilegj apo qëllim në vetvete, por ajo lidhet me mirëfunksionimin e shtetit dhe të drejtën e shtetasve për të pasur një sistem gjyqësor efektiv dhe funksional, me qëllim garantimin e një procesi të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42/2 të Kushtetutës (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr. 11, datë 2.4.2008*).

Në funksion të garantimit të pavarësisë të pushtetit gjyqësor duhet të jetë edhe statusi ligjor i gjyqtarëve. Garancitë kushtetuese për statusin e gjyqtarit lidhen kryesisht me emërimin, paprekshmërinë dhe palëvizshmërinë e tyre nga detyra pa shkaqe të përligjura, me mosndjekjen e tyre penalisht pa pëlqimin e KLD-së dhe disiplinarisht pa vendim të motivuar të KLD-së, si dhe me garancitë financiare. Vlerësimi i sistemit të garancive dhe pavarësia e gjyqtarëve janë ngushtësisht të ndërlidhura ndërmjet tyre (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.11, datë 27.5.2004; nr. 11, datë 2.4.2008; nr.26, datë 24.7.2009*).

Sistemi i garancive që gëzojnë gjyqtarët sanksionohet edhe në dokumente ndërkombëtare. Kështu, Karta Europiane për Statusin e Gjyqtarëve, në paragrafin 1/1, shprehet se statusi i gjyqtarëve synon sigurimin e kompetencës, pavarësisë dhe paanësisë, elemente këto që çdo individ i pret në mënyrë legjitime nga gjykatat dhe nga çdo gjyqtar, të cilit i është besuar mbrojtja e të drejtave të individëve. Gjithashtu, “Parimet bazë mbi pavarësinë e gjyqësorit” (miratuar me rezolutat 40/32, datë 29 nëntor 1985 dhe 40/146, datë 13 dhjetor 1985 të Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së), në paragrafin 11, sanksionojnë se mandati i gjyqtarëve, pavarësia e tyre, siguria, paga e përshtatshme, kushtet e shërbimit, pensionet dhe moshë e daljes në pension duhet të sigurohen nga ligji në mënyrë të përshtatshme.

Në çështjen në shqyrtim, Gjykata vlerëson të shprehet paraprakisht lidhur me pretendimin e subjektit të interesuar, Këshillit të Ministrave, se leja vjetore nuk përfshihet në rrethin e përfitimeve të

parashikuara nga neni 138 të Kushtetutës.

Neni 138 i Kushtetutës përcakton elemente përbërëse të statusit të gjyqtarit, pa të cilat nuk mund të garantohet ushtrimi i pavarur i funksionit të tyre. Garancitë e kësaj norme të Kushtetutës u njohin gjyqtarëve një trajtim specifik jo vetëm në pagë, por edhe në elemente të tjera që burojnë nga ushtrimi i funksionit të tyre. Paprekshmëria e pagës dhe e përfitimeve të tjera janë ngritur në nivel kushtetues, me qëllim që të drejtat/përfitimet, të cilat burojnë nga ushtrimi i funksionit të gjyqtarit, të mos ndryshohen me efekt negativ. Formulimi i togfjalëshit “përfitime të tjera” është i një natyre të përgjithshme dhe nuk konkretizon në mënyrë shteruese rrethin e përfitimeve të gjyqtarëve. Kushtetutbërësi, jo pa qëllim e ka lënë të hapur kuptimin që i duhet dhënë rrethit të përfitimeve, pasi ka synuar të përfshijë në të tërësinë e të drejtave që gjyqtarët i gëzojnë në funksion të ushtrimit të detyrës së tyre. Ligjvënësi, në ligjin organik për pushtetin gjyqësor, ka konkretizuar rrethin e përfitimeve të tjera që gëzojnë gjyqtarët për shkak të detyrës, duke përfshirë edhe lejen vjetore. Mbi këtë analizë, Gjykata vlerëson se leja vjetore është një nga përfitimet që gjyqtarët e gëzojnë për shkak të detyrës që kryejnë dhe, si e tillë, nuk mund të ulet.

Për të vlerësuar bazueshmërinë ose jo të pretendimit të kërkuarit në lidhje me uljen e përfitimit të lejes vjetore të gjyqtarëve, Gjykata vlerëson të nevojshme të analizojë kuptimin e përmbajtjes së normës së kundërshtuar, nenit 24, dy fjalive të para të paragrafit të dytë dhe ta krahasojë atë me kuptimin e rregullimit të mëparshëm ligjor, nenin 39. Për këtë qëllim, Gjykata do të vlerësojë përmbajtjen e rregulimeve të mësipërme ligjore referuar interpretimit literal, sistematik dhe historik.

Nisur nga fakti se ligji organik për organizimin e pushtetit gjyqësor rregullon vetëm përfitimin e lejes vjetore të pagueshme dhe nuk përmban norma të tjera që rregullojnë marrëdhënien e punës së gjyqtarëve, Gjykata vlerëson që gjatë interpretimit t’i referohet edhe koncepteve juridike që lidhen me marrëdhëniet e punës të rregulluara nga Kodi i Punës, i cili në nenin 4 sanksionon se *“Dispozita të veçanta të këtij Kodi zbatohen dhe ndaj personave, punësimi i të cilëve rregullohet me ligj të veçantë, nëse ligji i veçantë nuk parashikon zgjidhje për probleme të lidhura me marrëdhëniet e punës”*.

E drejta e lejes vjetore të gjyqtarëve parashikohej nga neni 39 i ligjit të mëparshëm për pushtetin gjyqësor në masën e 30 ditëve. Formulimi i kësaj norme nuk specifikonte nëse ditët e pushimit ishin ditë “kalendarike” apo “pune”. Termi “ditë”, sipas Fjalorit të Gjuhës së Sotme Shqipe (botim i dytë i ripunuar - 2002), ka kuptimin e periudhës kohore të përbërë prej 24 orësh brenda javës, muajit a vitit. Përkufizimi i mësipërm i jep termit “ditë” kuptimin e ditës kalendarike. Termi “ditë” është përdorur midis të tjerash edhe në Kodin e Punës, i cili në nenin 77 e ka përkufizuar kohëzgjatjen ditore normale të punës si: *“... koha e përditshme efektive e punës nga ora 0 deri në orën 24 të së njëjtës ditë, pa përfshirë pushimet”*. Nga ana tjetër, neni 78, pika 1, i Kodit të Punës sanksionon se: *“Kohëzgjatja ditore normale e punës është jo më shumë se 8 orë”*, ndërsa në pikën 4 parashikon se: *“Pushimi ditor është të paktën 11 orë pa ndërprerje brenda ditës, ose në rast nevojë për dy ditë rresht”*. Nisur nga përmbajtja e dispozitave të mësipërme, evidentohet se konceptet juridike të kohëzgjatjes ditore të punës dhe pushimit ditor shtrihen në segmente të ndryshme kohore brenda së njëjtës ditë kalendarike. Mbi këtë bazë, vlerësohet se Kodi i Punës i ka dhënë termit “ditë” kuptimin e “ditës kalendarike”.

Në vijim, Gjykata vlerëson të analizojë kuptimin gramatikor të togfjalëshit “leje vjetore e pagueshme” në funksion të qartësimit të përmbajtjes së normës së kundërshtuar. Togfjalëshi “leje vjetore e pagueshme” është një grup emëror i formuar nga një emër (leje), nga një mbiemër i panyjshëm (vjetore) dhe nga një mbiemër i nyjshëm (e pagueshme), i përdorur në fjali në funksionin e kundërshtimit të drejtë. Të dy mbiemrat ruajnë funksionin e tyre përcaktues të cilësive të emrit “leje” dhe janë të pavarur nga njëri-tjetri.

Nisur nga sa më sipër, Gjykata vlerëson se termi “e pagueshme” është vendosur pas togfjalëshit “leje vjetore” për të cilësuar llojin e lejes që rregullon norma e kundërshtuar dhe rendi i vendosjes së fjalëve tregon qëllimin e ligjvënësit për të përcaktuar rregulla për *lejen vjetore të pagueshme*. Në të njëjtën kohë, terminologjia (togfjalëshi) e përdorur në përcaktimin e lejes vjetore është në harmoni me atë të legjislacionit të punës, i cili krahas lejes vjetore të pagueshme, parashikon dhe lejen vjetore të papagueshme. Gjykata vëren gjithashtu se termi “e pagueshme” nuk është

vendosur në funksion të cilësimit të termit “ditë” si “ditë pune”. Nëse ligjvënësi do të synonte këtë gjë, atëherë termi “e pagueshme” do të vendosej pas termit “ditë”.

Për interpretimin e normës së kundërshtuar, Gjykata vlerëson të nevojshme t’u referohet dhe koncepteve juridike të pushimit javor dhe pushimit vjetor që rregullohen nga Kodi i Punës. Neni 85 pika 3 e Kodit të Punës sanksionon se: “*Pushimi javor nuk është i pagueshëm*”, kurse neni 94, pika 4 përcakton se: “*Paga për pushimet vjetore i paguhet punëmarrësit në momentin e marrjes së tyre*”. Ligjvënësi e trajton pushimin javor dhe atë vjetor si koncepte të ndryshme juridike. Kështu, pushimi javor është e drejta që i përket punëmarrësit pas plotësimit të kohëzgjatjes javore të punës (40 orë) dhe është i papagueshëm. Kurse, pushimet vjetore janë e drejtë që i përket punëmarrësit pas plotësimit të një viti pune të plotë dhe paguhet në momentin e marrjes së tyre. Dita e shtunë dhe e diel (gjatë pushimit vjetor) nuk mund të trajtohet juridikisht si pushim javor, por përfshihet në pushimin vjetor. Kështu, duke qenë se rregullimi i mëparshëm ligjor (neni 39) parashikonte një periudhë leje vjetore të pagueshme prej 30 ditësh, atëherë ditët e kësaj periudhe nga pikëpamja juridike trajtohen në mënyrë të barabartë, në rrjedhë kronologjike pa ndërprerje, pavarësisht me cilën ditë kalendarike përkohëjnë ato.

Në dritën e interpretimit historik, Gjykata konstaton se ligji për pushtetin gjyqësor, me gjithë ndryshimet që ka pësuar ndër vite (1997, 1998, 2008), ka ruajtur të njëjtin formulim të normës që rregullon lejen vjetore të gjyqtarëve. Po kështu, nuk evidentohet synimi i ligjvënësit për të diferencuar gjyqtarët në raport me mbajtësit e funksioneve paralele që përfshihen në pushtetet e tjera.

Ligji i ri për pushtetin gjyqësor ka parashikuar sërish të drejtën e lejes vjetore si përfitim të gjyqtarëve për shkak të detyrës. Neni 24 (dy fjalitë e para të paragrafit të dytë) ka të njëjtin formulim ligjor me normën e mëparshme (neni 39). Ndryshimi i vetëm në formulimin e ri është përdorimi i termit “kalendarike” pas togfjalëshit “30 ditë”. Nga krahasimi i përmbajtjes së normës së mëparshme me atë në fuqi, rezulton se termi “kalendarike” i shtuar në formulimin e ri ligjor, nuk ka sjellë ndryshim të kuptimit të normës të mëparshme, pasi duke u cilësuar kuptimi i termit “ditë”, është saktësuar/qartësuar përmbajtja e normës.

Mbi këtë bazë, Gjykata vlerëson se rregullimi i ri ligjor nuk ka sjellë ndryshime që ulin/pakësojnë masën e lejes vjetore të pagueshme të gjyqtarëve. Për rrjedhojë, dy fjalitë e para të paragrafit të dytë të nenit 24 të ligjit për pushtetin gjyqësor nuk cenojnë standardet e parashikuara nga neni 138 i Kushtetutës.

2. Lidhur me pretendimin për cenimin e parimit të sigurisë juridike

Kërkuuesi pretendon se norma e kundërshtuar ka cenuar një të drejtë të fituar, atë të lejes vjetore, gjë që cenon parimin e sigurisë juridike, si një nga elementet e shtetit të së drejtës.

Në pikën 1 të këtij vendimi, Gjykata arriti në konkluzionin se rregullimi i ri ligjor nuk ka ulur apo pakësuar kohëzgjatjen e pushimit vjetor të pagueshëm të gjyqtarëve, pra nuk ka cenuar standardin e sanksionuar në nenin 138 të Kushtetutës. Në këtë vështrim, Gjykata vlerëson të mos e marrë në shqyrtim pretendimin për cenimin e parimit të sigurisë juridike, pasi e gjen haptazi të pabazuar.

Në vijim të arsyetimeve të mësipërme, Gjykata arrin në përfundimin se dy fjalitë e para të paragrafit të dytë të nenit 24 të ligjit nr.9877, datë 18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë” janë në përputhje me standardet e garantuara nga neni 138 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, bazuar në nenet 131 shkronja “a” dhe 134/2 të Kushtetutës, si dhe në nenin 49/2 dhe 51 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës për shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën të dy fjalive të para, paragrafi i dytë, të nenit 24 të Ligjit nr. 9877, datë 18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, me përmbajtje: “Gjyqtari përfiton leje të pagueshme vjetore prej 30 ditësh kalendarike. Leja vjetore bëhet në muajin gusht”.

- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Vladimir Kristo (kryetar) Gjergj Sauli, Xhezair Zaganjori, Sokol Berberi, Vitore Tusha, Petrit Plloçi.

Anëtarë kundër: Fehmi Abdiu, Kujtim Puto, Sokol Sadushi.

MENDIMI I PAKICËS

1. Ndryshimi i bërë në nenin 24 të ligjit nr.9877, datë 18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, ka detyruar Unionin e Gjyqtarëve të Shqipërisë, me cilësinë e “*organizatës*”, në kuptim të nenit 134 shkronja “f” të Kushtetutës, t’i drejtohet Gjykatës Kushtetuese për t’u shprehur për pajtueshmërinë me Kushtetutën të dispozitës së sipërcituar.

Rregullimi i ri ligjor, që u njeh gjyqtarëve të drejtën për të përfituar “*leje të pagueshme vjetor prej 30 ditë kalendarike gjatë muajit gusht*”, ka ndryshuar formulimin e mëparshëm sipas të cilit, “*gjyqtarët përfitojnë leje të pagueshme vjetore prej 30 ditësh...në muajt korrik dhe gusht.*” Pretendimi për cenimin e parimit të pavarësisë së gjyqtarit dhe të mosrespektimit nga ligjvënësi, gjatë hartimit dhe miratimit të rregullimit të mësipërm ligjor, të vlerave dhe parimeve themelore kushtetuese që lidhen me garancitë e gjyqtarëve, përbëjnë argumentet kryesore të Unionit të Gjyqtarëve të Shqipërisë, në çështjen në shqyrtim.

2. Shumica e Gjykatës Kushtetuese, në vendimin e saj, ka konkluduar se ligjvënësi, brenda limiteve të diskrecionit të njohur nga Kushtetuta, nuk ka sjellë ndryshime që ulin/pakësojnë masën e lejes vjetore të gjyqtarëve, por veç ka saktësuar kuptimin e paqartë të dispozitës ligjore, e cila ka ardhur si pasojë e zbatimit të saj të gabuar në praktikë. Rezultati që ka synuar të arrijë ligjvënësi nëpërmjet këtij rregullimi ligjor nuk ka sjellë humbje apo pakësim të të drejtave të fituara dhe për rrjedhojë nuk e ka prekur parimin e sigurisë juridike.

3. Për të argumentuar qëndrimin e vet, gjyqtarët në pakicë i janë referuar standardit kushtetues të pavarësisë së gjyqësorit dhe elementeve bazë që përfshihen në këtë parim. Mbrojtja dhe respektimi i standardeve kushtetuese është detyrë e një rëndësie thelbësore, në veçanti për ligjvënësin kur harton ligjet. Neni 138 i Kushtetutës ka sanksionuar paprekshmërinë e pagës dhe të përfitimeve të tjera të gjyqtarit, si një ndër aspektet e rëndësishme që ka ndikim të drejtpërdrejt mbi pavarësinë e gjyqësorit. Statusi që u është dhënë gjyqtarëve duhet të jetë në përputhje me dinjitetin e profesionit që ato ushtrojnë dhe paga apo përfitimet e tjera duhet të përfaqësojnë një kompensim të mjaftueshëm për barrën e përgjegjësisë që ata kanë. Ndërmjet elementeve që sigurojnë pavarësinë e gjyqtarëve përfshihen vazhdimësia e mandatit, imuniteti personal, si dhe garancitë e natyrës sociale e materiale të tij.

Në përpjekje për të siguruar pavarësinë e gjyqtarëve, Kushtetuta ndalon uljen e pagës apo të përfitimeve të tjera të njohura gjatë të mandatit të tyre. Mbrojtja e pagave dhe e garancive sociale të gjyqtarëve përbën një garanci më tepër për të siguruar parimin e pavarësisë së gjyqësorit. Prandaj, pavarësia e gjyqtarëve, paprekshmëria e mandatit, siguria, paga e përshtatshme, kushtet e shërbimit, pensionet dhe moshja e daljes në pension duhet të sigurohen nga legjislacioni në një mënyrë të përshtatshme (*shih më gjerë “Parimet bazë mbi pavarësinë e gjyqësorit”, miratuar me rezolutën 40/32/1854 të Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së*). Të gjitha këto garanci janë të lidhura ngushtësisht ndërmjet tyre dhe në rast se preket ndonjë prej tyre, atëherë edhe administrimi i drejtësisë është i cenuar. Mbi këto standarde kushtetuese duhet të orientohet veprimtaria ligjvënëse, me qëllim moscenimin e statusit të gjyqtarëve, të të drejtave dhe përfitimeve që ata duhet të gëzojnë për shkak të detyrës që kryejnë.

4. Mbi bazën e këtyre standardeve është orientuar pakica për të analizuar pretendimet e kërkuarit për papajtueshmërinë me Kushtetutën të paragrafit të dytë të nenit 24 të ligjit nr.9877, datë

18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”. Mbi të njëjtat standarde, që lidhen me paprekshmërinë e pagës e të përfitimeve të tjera, si dhe të mos cenimit të të drejtave të fituara është nisur edhe shumica për të arsyetuar qëndrimin e saj, megjithëse në konkluzionin e saj përfundimtar është shprehur për rrëzimin e kërkesës së Unionit të Gjyqtarëve të Shqipërisë.

5. Paraprakisht, gjyqtarët në pakicë e konsiderojnë të nevojshme të theksojnë se nuk evidentohet të ketë pasur ndonjë paqartësi, pakuptimësi apo konfliktualitet të shkaktuar nga keqzbatimi në praktikë i normës juridike konkrete, që të ketë detyruar ligjvënësin për të bërë interpretimin e saj. Gjithashtu, gjyqtarëve në pakicë nuk u rezulton që ligjvënësi të ketë bërë interpretim të normës juridike, por një shfuqizim të dispozitës së mëparshme, me synimin nxjerrjen e një dispozite të re. Interpretimi i ligjit lidhet me kuptimin e qartë që i duhet dhënë dispozitës ligjore, pa ndryshuar kuptimin dhe përmbajtjen e saj dhe pa sjellë krijimin e një norme të re juridike. Pavarësisht kuptimit të qartë që kishte dispozita ligjore, e cila lejonte kryerjen nga gjyqtarët të lejes së pagueshme vjetore prej 30 ditë [pune] në një periudhë kohore të shtrirë në muajt korrik dhe gusht, ligjvënësi e ka ndryshuar dispozitën duke i dhënë asaj një formulim më të kufizuar. Në dispozitën e re, objekt shqyrtimi, është kufizuar periudha e kryerjes së lejes vjetore nga dy në një muaj dhe, pas fjalëve 30 ditë, është shtuar fjala “kalendarike”.

6. Gjyqtarët në pakicë theksojnë gjithashtu se nevoja për interpretimin e normës juridike do të lind, edhe kur pas zbatimit të ligjit me analogji, bëhet e pamundur dhënia e një kuptimi të qartë e të drejtë të dispozitës përkatëse ligjore. Pakicës i rezulton se nuk është vetëm ligji “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, që ka pranuar konceptin ligjor “ditë” [pune] për të matur kohën mbi të cilën duhet të llogaritet leja vjetore e pagueshme. Ka edhe dispozita të tjera, të cilat rregullojnë lejen vjetore të funksionarëve të lartë të shtetit, me të njëjtën mënyrë formulimi si dispozita, objekt shqyrtimi, që rregullon lejen vjetore për gjyqtarët. Sipas nenit 15 të ligjit nr.8550, datë 18.11.1999, “Statusi i deputetit”, deputetit i njihet e drejta e lejes vjetore të zakonshme, “...e cila duhet të jetë jo më pak se 30 ditë”; sipas nenit 18 të ligjit nr.8577, datë, 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, gjyqtarët kushtetues “...përfitojnë leje të pagueshme vjetore 40 ditë... [e cila]... bëhet gjatë muajit gusht-shtator”.

Qëllimi kryesor i ligjvënësit me ndryshimin e nenit 24 të ligjit nr.9877, datë 18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, nuk rezulton të ketë qenë interpretimi i dispozitës ligjore, por amendimi i saj nëpërmjet kufizimit të konceptit “përfitime të tjera”, të cilën neni 138 i Kushtetutës ia njeh gjyqtarëve si një standard të pacenueshëm.

7. Në nenin 138 të Kushtetutës nuk gjendet i parashikuar termi ligjor “leje vjetore”, por termi kushtetues “përfitimet e tjera”. Përfshirja e lejes vjetore në konceptin kushtetues “përfitimet e tjera” nuk përbën një çështje që paraqitet e nevojshme për t’u interpretuar, edhe për shkak se vetë shumica nuk ka ndonjë kundërshti, në këtë drejtim. Kuptimi kushtetues i kësaj fraze lidhet me të gjitha përfitimet që mund të kenë gjyqtarët si rrjedhojë e punësimit, të cilat njihen nga punëdhënësi dhe përfshijnë çështje që lidhen me sigurimet shoqërore, sigurimet shëndetësore, lejet vjetore, leje në raste sëmundje, përfitim edukimi, përfitime të literaturës juridike, etj. Statusi i gjyqtarit, mbrojtja e pagës, si dhe e garancive të tjera sociale që përfshihen në termin kushtetues “përfitimet e tjera” janë në funksion të pavarësisë së gjyqësorit. Mbi këtë analizë, gjyqtarët në pakicë janë të mendimit se ndryshimi i bërë në nenin 24 të ligjit nr.9877, datë 18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, ka cenuar standardin e paprekshmërisë së “përfitimeve të tjera”, të parashikuar në nenin 138 të Kushtetutës.

8. Shumica nuk ka arritur gjithashtu t’i japë përgjigje pretendimit tjetër të kërkuesit që lidhet me cenimin e parimit të sigurisë juridike. E drejta për përfitimin e lejes vjetore është një element përbërës i së drejtës për punë, e cila përfshihet në grupin e të drejtave me karakter social ekonomik. Këto kategori të drejtash, për nga natyra e tyre janë të drejta pozitive, që do të thotë, se përmbajtja e tyre duhet interpretuar në lidhje të ngushtë me detyrimin e shtetit për të garantuar ushtrimin e kësaj të drejte. Karta Sociale Europiane radhit midis elementeve përbërëse të së drejtës për punë edhe sigurimin e një minimumi prej katër javësh leje të pagueshme vjetore. Kodi i Punës, si ligji bazë për rregullimin e marrëdhënieve të punës, të të drejtave, të përfitimeve apo dhe të detyrimeve midis punëmarrësve e punëdhënësve, në nenin 92, parashikon se kohëzgjatja e pushimeve vjetore është jo më pak se 4 javë kalendarike gjatë vitit të punës në vazhdim. Mbi një standard të tillë, ligji nr.8436,

datë 28.12.1998 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, u ka njohur gjyqtarëve përfitimin e një leje të pagueshme vjetore prej 30 ditësh, e cila bëhej në muajt korrik dhe gusht. E njëjta mënyrë formulimi u parashikua edhe në nenin 50 të ligjit nr.8737, datë 12.2.2001 “Për organizimin dhe funksionimin e Prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, sipas të cilit, *prokurori gëzon të drejtën e një leje vjetore të pagueshme prej 30 ditësh, e cila bëhet në muajt korrik dhe gusht*. Për një periudhë 10-vjeçare, gjyqtarët, ashtu si edhe deputetët apo gjyqtarët kushtetues, sipas ligjeve përkatëse, kanë përfituar leje të pagueshme vjetore duke iu llogaritur koncepti “ditë” jo si ditë kalendarike, por si ditë pune, për shkak se leja vjetore si leje e pagueshme nuk llogaritet mbi ditët e pushimit, të cilat, edhe në konceptin e legjislacionit të punës, janë ditë të papagueshme. Nga kjo pikëpamje përfitimi dhe gëzimi i lejes vjetore për gjitha këto vite konsiderohet si një e drejtë ligjore e fituar në bazë të ligjit.

9. Sipas jurisprudencës kushtetuese, siguria juridike parakupton, veç të tjerash, besueshmërinë e qytetarëve tek shteti dhe pandryshueshmërinë e ligjit për marrëdhëniet e rregulluara. Mbrojtja e pritshmërisë legjitime është e lidhur me detyrimin e të gjitha institucioneve shtetërore për të përmbushur detyrimet e marra përsipër. Ky parim nënkupton gjithashtu mbrojtjen e të drejtave të fituara të personave, të cilët kanë të drejtë të presin në mënyrë të arsyeshme që të drejtat e fituara nëpërmjet akteve ligjore të vlefshme, t’iu garantohen për të gjithë periudhën dhe të zbatohen realisht. Një funksion i rëndësishëm i ligjit është të garantojë siguri, duke i bërë të mundur pritshmëritë e ligjshme. Ligji duhet të ofrojë siguri dhe vijimësi me qëllim që individët të mund të kryejnë veprimet në mënyrën e duhur. Për këtë qëllim hartohen ligje dhe merren vendime të detyrueshme dhe duke qenë se këto ligje e vendime perceptohen si burime pritshmërie të ligjshme për individët, ato nuk mund të ndryshohen e shfuqizohen në mënyrë arbitrare në një fazë të mëvonshme. Sipas këtij parimi, ligjet nuk janë të pandryshueshme, por një ndryshim i tyre duhet të kryhet vetëm në përputhje me një procedurë të përcaktuar më parë dhe pa cenuar parimet e standardet kushtetuese. Ligjvënësi duhet të respektojë këtë parim me qëllim që situata ligjore në të cilën ndodhet personi të mos keqësohet pa arsye, madje të mos mohohen të drejtat e fituara, interesat apo pritshmëritë e ligjshme.

10. Nga kjo pikëpamje, pakica thekson se gjyqtari nuk mund të perceptohet vetëm si një person që jep drejtësi, pasi gjyqtari është njëkohësisht anëtar i shoqërisë. Si çdo person tjetër, gjyqtari ka të drejtë të mbrojë të drejtat e tij, interesat dhe pritshmëritë e ligjshme. Qëllimi i parimit të sigurisë juridike është të sigurojë besimin e personave te shteti i tij dhe ligji, dhe vetë gjyqtarët, të cilët administrojnë drejtësinë duhet të gëzojnë një besim të tillë (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.34, datë 20.12.2005; nr.9, datë 26.2.2007; nr.11, datë 4.4.2007; nr.36, datë 15.10.2007; nr.41, datë 16.11.2007 etj*). Me mënyrën e formulimit ligjor që është përdorur në ligjin nr. 9877, datë 18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, ligjvënësi i ka cenuar standardet që gjyqtarët i kanë fituar dhe gëzuar më parë nga vet dispozita ligjore.

11. Në përfundim të kësaj analize kushtetuese, gjyqtarët në pakicë janë të mendimit se, në paragrafin e dytë të nenit 24 të ligjit nr.9877, datë 18.2.2008 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, standardi kushtetues i paprekshmërisë së përfitimeve të tjera për gjyqtarët, i parashikuar në nenin 138 të Kushtetutës, është cenuar. Për rrjedhojë kjo dispozitë duhet shfuqizuar si e papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Anëtarë: Sokol Sadushi, Kujtim Puto, Fehmi Abdiu